

Under 2019 kom knappt 470 ryggradsdjur in till museet varav knappt 50 sparades, vilket är ca hälften av mängden djur intagna i samlingarna 2018. Inkommande ryggradsdjur var fördelade på ca 130 fiskar, en enda huggorm, ca 280 fåglar och 44 däggdjur. Liksom andra år kom den absoluta majoriteten av materialet från Vallgravsmetet och Fågelcentralen.

Årets upplaga av Faunistiskt nytt för ryggradsdjur är extra kort för att ge plats åt sammanfattningen av gallringsprocessen av mänskliga kvarlevor (se sid. 67), som har varit en betungande del av arbetet med ryggradsdjur de senaste två åren.

---

*Vinjettbild: Den stora förekomsten av tallbit Pini-
cola enucleator ända ner i södra Sverige var en av
de mest uppmärksammade händelserna under fågel-
året 2019. Massive occurrence of pine grosbeak
was observed over the entire Sweden during the
winter 2019–2020. Foto: Magnus Gelang.*

Nytt material till samlingarna

När det gäller fiskar kom som alltid det största antalet från det årliga Vallgravsmetet. Vallgravsmetet är en tävling för allmänheten som anordnas av Sportfiskarna under Kristi Himmelfärdshelgen. 2019 års fångst var totalt 126 fiskar fördelade på sju arter; 23 mört *Rutilus rutilus*, 6 id *Leuciscus idus*, 1 färna *Squalius cephalus*, 1 björkna *Blicca bjoerkna*, 6 löja *Alburnus alburnus*, 26 abborre *Perca fluviatilis*, 2 gärs *Gymnocephalus cernua* och 82 svartmunnad smörbult *Neogobius melanostomus*. Även ett par troliga hybrider mellan björkna och någon annan art togs upp. 126 fiskar är något färre än normalt (Gelang 2018, Gelang & Azurduy Högström 2019). För första gången sedan 2014 fick vi in en färna *Squalius cephalus* (fig. 1).

Liksom de flesta år bidrog Fågelcentralen med en stor del av årets inkommande fåglar. Totalt kom 281 fåglar in till museet och

knappt 30 av dessa bevarades i museets samlingar, vilket är ett betydligt lägre antal än för 2018 (Gelang & Azurduy Högström 2019). Under hösten och med fortsättning under den kommande vintern uppträdde tallbit *Pinicola enucleator* i stora antal i hela Sverige. Liknande invasionsartade uppträdanden har uppmärksammats med ca 20 års mellanrum (Aronsson 2019) och detta återspeglades i att en handfull exemplar kom in till GNM och berikade samlingarna.

Endast åtta fåglar som innefattas av §33, det vill säga statens vilt, inkom under året. Dessa arter var representerade: röd glada *Milvus milvus*, pilgrimsfalk *Falco peregrinus*, tornfalk *Falco tinnunculus*, berguv *Bubo bubo* och kungsfiskare *Alcedo atthis*. Statens vilt är arter med speciellt högt naturvärde, som ska rapporteras eller lämnas in till polis eller Naturhistoriska riksmuseet. GNM tar även emot dessa arter från allmänhet och polis, och provtar dem för riksmuseets räkning.

44 däggdjur kom in till museet under 2019, och 16 av dessa behölls i samlingarna. Nämnas kan bland annat att en mindre del av skelettet av den vikval, vars förruttnelsepro-

cess följts, togs tillvara (Gelang & Azurduy Högström 2019) och ingår numera i samlingarna. En handfull av de smågnagare som togs in i samlingarna samlades in i samband med en studie på TBE. Studien gjordes av Robert Ennerfelt, Göteborgs Universitet, i samarbete med Virologen och GNM. Att ta in beläggexemplar för studier är en viktig del för kvalitetssäkring och för att kunna följa upp nya frågeställningar.

Under 2019 har 17 tumlare *Phocoena phocoena* kommit in till museet för vidare transport till Riksmuseet/Statens Veterinärmedicinska Anstalt.

GNM förvaltar websidan valar.se, där valobservationer från svenska vatten samlas. Under året har det varit relativt glest med rapporter, men en anmärkningsvärd händelse i augusti fick stor medial uppmärksamhet. Det var tre unga hanar av Sowerbys näbbval *Mesoplodon bidens* som slutade sina dagar i Åbyfjorden och Gullmarsfjorden mellan 4 och 8 augusti. De omhändertogs av riksmuseet efter ett gemensamt samarbete med många inblandade. Mer information finns på valar.se. Andra observationer handlar om

Fig 1. Den färna *Squalius cephalus* som fiskades upp i Vallgravsmetet 2019. A chub *Squalius cephalus* from the fishing game "Vallgravsmetet". Foto: Magnus Gelang.

knölval *Megaptera novaeangliae*, vikval *Balaenoptera acutorostrata*, späckhuggare *Orcinus orca* och tumlare *Phocoena phocoena*.

Utanför museet

Ett arbete som stod ut från den dagliga verksamheten var att artikelförfattarna hjälpte Göteborgs Symfoniker att artbestämma utsmyckningar på en större mängd instrument, främst stråkar, men även andra instrument och instrumentdelar. Detta skedde inför en världsturné och orkestern behövde dokument om vilka arter instrumentdelarna var gjorda av, med anledning av CITES-förordningen. Det var en ära att få hantera dessa gamla dyrgripar (fig. 2 & 3).

I slutet av september besökte Magnus Steinhardt Museum of Natural History i Tel Aviv för att medverka på European Bird Curator's meeting. Det var extra fokus på samlingsförvaltning, och Magnus redovisade en enkel undersökning om förvaltning av fågelsamlingar. Bland det viktigaste som kom fram var att storlek på museum inte spelar in i hur aktivt och konsekvent man arbetar med samlingsförvaltning, utan snarare om det bedrivs aktiv forskning eller inte, samt om det finns en anställd konservator eller inte. Detta redovisades även i november under Systematikdagarna i Göteborg.

Summary

During 2019, about 450 vertebrate animals were received by the museum, of which almost 50 were added to the collections. The highest numbers were of birds (280) and fishes (130), where the vast majority came from the rescue centre "Fågelcentralen" and from the annual fishing game "Vallgravsmetet", regarding birds and fishes respectively. Only 27 mammals and one single viper was

received by the museum.

This year's text is extraordinary short to give space for the article about the disposal process of human remains, which has taken a severe amount of time and energy for the vertebrate staff.

To summarize, some highlights from 2019 were these. During the massive occurrence of pine grosbeaks *Pinicola enucleator* during the winter 2019-2020, a handful of birds were accessioned into the collections. A student collaboration between Gothenburg University, Sahlgrenska University Hospital and GNM resulted in a handful of rodents in our collections as vouchers for a study on TBE. The authors helped Gothenburg Symphony to identify ornaments in several instruments to species, regarding the CITES convention before a world tour.

Fig 2. Detalj av en äldre fiolstråke, utsmyckad med valbarder. Detaljer av sköldpaddor, elfenben och reptilskinn var vanligt. Detail of a violin bow with ornate made of whale baleens. Details made of turtles, ivory and reptile skins were common. Foto: Magnus Gelang.

Fig 3. Fioler med utsmyckningar, liksom de flesta samlingar är även denna ovärderlig.

Foto: Carola Azurduy Högström.

Referenser

- ARONSSON, N. 2019. Tällbitar i massor också för 20 år sedan. – *Vår fågelvärld* 6: 66.
- GELANG, M. 2018. Faunistiskt nytt 2017 – ryggradsdjur. – *Göteborgs Naturhistoriska Museum, Årstryck 2018*: 15–19.
- GELANG, M. & AZURDUY HÖGSTRÖM, C. 2019. Faunistiskt nytt 2018 – ryggradsdjur. – *Göteborgs Naturhistoriska Museum, Årstryck 2019*: 17–22.